

Motion till riksdagen

1988/89:Jo209

av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c)
Sockerbetsodlingen i Sydöstra Sverige

Alla odlare av sockerbetor på Öland och Kalmar läns fastland borde av regeringen få klara och positiva besked om den framtida produktionen. Lika viktigt är det att alla som arbetar vid sockerbruket i Mörbylånga får besked om att sysselsättningen blir garanterad för framtiden.

Sockerbetsodlingen är av vital betydelse för såväl jordbruket i bygden som den enskilde brukaren. Sockerbetorna ger jämnare skördar än spannmål. För animalieproducenterna ger odlingen också betydande mervärden i form av biprodukter för foderändamål som betblast och betmassa.

Leverantörer till sockerbruket är ca 520 betodlare från Öland, sydöstra Småland och Blekinge med en sammanlagd betareal av ca 4 200 ha. Under kampanjen skördas på denna areal ca 170 000 ton betor eller ca 40 ton per ha.

Under kampanjen, då fabriken går dygnet runt i treskift veckans alla dagar, tillverkas ca 25 000 ton strösocker som sedan förpackas dels i säckar om 50 kg och dels i påsar om 2 kg till hushållen.

Mörbylånga sockerbruk sysselsätter ca 110 personer under hela året. För kampanjen rekryteras ca 60 personer. Bruket ger också sysselsättning åt underleverantörer, verkstäder, entreprenörer och transportföretag.

För att odlarna ska våga satsa på en rationell och modern maskinpark och för att de anställda vid bruket ska kunna känna trygghet i anställningen måste de nuvarande ettåriga avtalen förlängas till minst femåriga för att möjliggöra en långsiktig planering. Som ett exempel på hur den nuvarande osäkerheten påverkar maskininvesteringarna kan nämnas att denna odlingsäsong har endast tre betupptagningsmaskiner inköpts i betodlingsdistriktet. Tidigare är inköptes ca 30 sådana maskiner.

Enligt riksdagsbeslut från 1978 ska sockerproduktionen avpassas så att ett importutrymme på 10-15 % upprätthålls. Motivet är att hänsyn bör tas till u-ländernas behov av export.

En låg *självförsörjningsgrad* ökar Sveriges importberoende. Redan i dag är Sverige ett av de mest importberoende länderna i Europa. Det finns anledning för riksdagen att slå fast en självförsörjningsgrad på 95 % för att göra Sverige mindre sårbart i en krissituation. Hela den svenska sockerproduktionen motsvarar ca 0,3 % av världens sockerproduktion på ca 100 miljoner ton. Betydelsen för u-länderna av en sänkning av den svenska självförsörjningsgraden motsvarande någon tiondels promille av världproduktionen får inte överdrivas. Ett betydande exportöverskott kommer dessutom alltså från bl.a. EG.

Det måste anses ostridigt att en *nedläggning* av sockerbruket i Mörbylånga skulle innebära att hela sockerbetsodlingen i Kalmar län upphör. Det skulle innebära ett totalt bortfall av ca 400 årssysselsatta inom näringslivet i länet.

De *regionalpolitiska* konsekvenserna kan dock bli betydligt allvarigare genom att huvuddelen av Mörbylångabrukets odlingar ligger på Öland. Näringslivsstrukturen på Öland har sin bas i jordbruket som svarar för en fjärdedel av alla arbetstillfällen. Industrin är svagt utvecklad, men har fått en viss uppgång i och med att möjligheter till lokaliseringstöd gavs under 1970-talet. I de båda Ölandskommunerna finns ca 1 200 sysselsatta inom industrin med tyngdpunkt i livsmedelsbranschen.

Öland är bortsett från området runt bron och Borgholms och Mörbylånga tätorter en utpräglad *avfolkningsbygd*. Flera församlingar har mellan 30 och 40 % av invånarna i pensionsåldern. En nedläggning av sockerbruket i Mörbylånga skulle få synnerligen allvarliga följder och innebära en så kraftig åderlåtning att det skulle bli svårt att upprätthålla både offentlig och privat service. Nedlagda skolor och affärer skulle bli följden.

Statsmakterna har vid ett flertal tillfällen under senare år fastslagit att en minskning av sockerbetsodlingen och sockerproduktionen ej får drabba Öland och Gotland, där odlingens betydelse för sysselsättning och samhällsutveckling är störst.

Det har inte inträffat något som ändrar denna grundsyn. Tvärtom har *miljösynpunkter* tillkommit som ytterligare stärker ett bevarande av odlingen. Kalmarsund och Östersjön är känsliga för föroreningar. Sockerbetan med sin långa växtperiod binder kvävet under hela denna tid och förhindrar därvid kväveläckage från de lätta jordarna ut i Kalmarsund och Östersjön. Härvid är sockerbetan vida överlägsen spannmål.

Sammantaget får en nedlagd sockerproduktion helt orimliga konsekvenser för såväl enskilda som för en redan utsatt region. En garanti för fortsatt odling av sockerbetor och produktion vid bruket i Mörbylånga är därför ett viktigt bidrag till dessa bygders utveckling och framtid.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sockerbetsodlingen på Öland och Kalmar läns fastland.

Stockholm den 18 januari 1989

Marianne Jönsson (c)

Agne Hansson (c)